

Kunta-valtio-jalostamo 2022

Tiedonhallintalain tuomien vähimmäistoimenpiteiden järjestäminen kunnissa

31.5.2022

JULKISEN HALLINNON
STRATEGIA

Tiedonhallintalain tuomien vähimmäistoimenpiteiden järjestäminen kunnissa

Kuntien on toteutettava vuonna 2020 voimaan tulleen tiedonhallintalain (Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta) tietoturvaluutta koskevat vaatimukset vuoden 2023 alkuun mennessä. Kunnilta on tullut toiveita lisätukeen, jotta tavoitteisiin päästäisiin. Erityisesti pienemmissä kunnissa on haaste saada järjestettyä digitaalinen turvallisuus riittävällä tasolla. Hyvinvointialueiden myötä on lisäksi mahdollista, että osa kuntien tietoturvaosaamisesta siirtyy alueille.

Tiedonhallintalaki sisältää koko julkista hallintoa koskevat säännökset tiedonhallinnan järjestämisestä ja kuvaamisesta, tietovarantojen yhteentoimivuudesta, tietojärjestelmien yhteentoimivuuden toteuttamisesta, teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien toteuttamisesta sekä tietoturvaluuden toteuttamisesta¹⁾. Vastuu lain täytäntöönpanosta on tiedonhallintayksiköillä, eli kunnilla sekä kunnassa toimivilla eri viranomaisilla. Osa kunnista kaipaa osaamista tietoturvahallintaan ja toisaalta keskustelua siitä, miksi kunnissa pitäisi olla tietoturvavastaava. Tyypillisesti tietoturvaan liittyviä tehtäviä organisoidaan kunnan tietoturvavastaavalle.

Haaste

Tiedonhallintalaki velvoittaa kuntia toteuttamaan tietoturvaluuden vähimmäistoimenpiteet. Kunnilla ei ole selkeää tapaa järjestää vaatimusten mukaisia toimia.

Tavoitteet

Haastetta ratkomaan lähtenyt ryhmä asetti työllensä seuraavat tavoitteet:

- ✔ Tietoturvan perustason (3) määrittely ja esimerkkejä miten siihen päästään.
- ✔ Kuntien käyttöön tuotetaan malli, jonka avulla vähemmälläkin resursseilla saataisiin tietoturva kuntoon.
- ✔ Selkeä kuvaus säädösten asettamista vaatimuksista ja malli, miten ne toteutetaan kunnissa.
- ✔ Esitys keinoista, joilla kuntien digiturvan kypsyystasoa voidaan nostaa.

Lyhyen tähtäimen tavoitteeksi muotoiltiin helppojen tietoturvatyömenpiteiden määrittely, esimerkkien kuvaus toimenpiteiden toteuttamisesta sekä keinojen määrittely niiden toteuttamiseen. Pitkän tähtäimen tavoitteeksi asetettiin tietoturvajohdamisen ja -työn toimiva malli.

Ratkaisu

Jalostamon aikana tunnistettiin viisi tehtävää, jotka ovat täysin kunnan omalla vastuulla sekä viisi helpointa ja haastavinta tietoturvatehtävää, jotka liittyvät tiedonhallintalain täytäntöönpanoon. Tarkastellut tehtävät perustuivat valtiovarainministeriön julkaisemaan selvitykseen Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden yhteistoiminta- ja hallintamallista.

Viisi helpointa tehtävää	Viisi haastavinta tehtävää
Viranomaisten yhteyshenkilönä toimiminen tietoturvaluuteen liittyvissä asioissa.	Hankintojen tietoturvaluusvaatimusten määrittely ja niiden noudattamisen seuranta.
Tietoturvaluuden yleisen tilanteen seuraaminen.	Tietoturvatietouden edistäminen ja tietoturvaluisten toimintatapojen noudattaminen tiedonhallintayksikössä ja sen ostamissa palveluissa
Tiedonhallintayksikön tietosuojavastaavan tukeminen tietoturvaluutta koskevissa asioissa.	Tietoturvaluustoimenpiteiden mitoittaminen tiedonhallintayksikön tietoturvaluinjausten mukaisesti.
Osallistuminen tiedonhallintayksikön ICT-varautumiseen ja toiminnan jatkuvuuden hallintaan.	Tietoturvaluuden arviointi ja ulkoisten arviointien koordinointi.
Tietoturvaluutta koskevien tietojen ja neuvojen antaminen johdolle ja henkilöstölle.	Tiedonhallintayksikön riskienhallinnan tukeminen selvittämällä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoittamalla tietoturvaluustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Miten tästä eteenpäin?

Ryhmässä tehdyn työn pohjalta on mahdollista tehdä suositus tiedonhallintalain jaostoon. Lisäksi tulossa on seminaareja ja muita tilaisuuksia, joissa painopiste on tiedonhallintalain vähimmäisvaatimusten toteuttamisen käytännön toimissa. Loppukeskustelussa todettiin, että työ jatkuu pääosin jo käynnissä olevien hankkeiden (esim. HAUKKA, digitukea saaneet hankkeet kunnissa) kautta. Syksyn aikana on tarkoitus tunnistaa tarkemmin tahoja, joiden kautta asiakokonaisuutta voidaan viedä eteenpäin. Keskustelua käytiin myös siitä, että usean kunnan yhteistä digikehittämistä olisi hyvä virittää. Ryhmä tunnisti tarpeen tietoturva- ja -suoja ryhmälle²⁾, joka toimisi yli kuntarajojen.

Tiedonhallintalain tuomien vähimmäistoimenpiteiden järjestäminen kunnissa -haastetta olivat ratkomassa Kuntaliitto, valtiovarainministeriö, Digi- ja väestövirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Hämeenlinnan kaupunki, Kouvolan kaupunki ja Lahden kaupunki.

1) Lähde: www.vm.fi/tiedonhallintalaki

2) Kyberturvaluuskeskus on syksyllä 2022 perustamassa kuntien oman ISAC-tiedonvaihtoryhmän, jossa on tarkoitus käsitellä luottamuksellisesti kyberturvaluusteeseen liittyviä asioita. Lisätietoja osoitteesta www.kyberturvaluuskeskus.fi/fi/palvelumme/tilannekuva-ja-verkostojohtaminen/isac-tiedonvaihtoryhmat